

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์พบว่า ในสภาพปัจจุบัน ควรมีคุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 10 ด้าน คือ ด้านมีการบริหารที่ได้มาตรฐาน ด้านมีภาวะผู้นำในลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านเป็นผู้อำนวยความสะดวก แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เรียนด้านมีศักยภาพในการพึ่งตนเองสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ด้านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหาร ด้านมีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานด้านมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ด้านมีการส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อีกด้านมีกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาทันกับความเปลี่ยนแปลง

2. คุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม ด้านเป็นผู้อำนวยความสะดวก แก่บุคลากรในโรงเรียน

และผู้เรียน และด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาทันกับความเปลี่ยนแปลง ส่วนด้าน
ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านมีภาวะผู้นำในลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการ

3. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ประธานกรรมการสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีประเด็นน่าสนใจนำมา
อภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่
ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศ และวัตถุประสงค์ของการ
จัดการศึกษา ตลอดจนบทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่
ดำเนินงานในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุเป้าหมาย และบุคคลที่มี
บทบาทสำคัญก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่ทุ่มเท กำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด และ
สติปัญญาที่มีอยู่ ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ หรือเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่
ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ กล่าวคือ ต้องเป็นนักบริหารที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีคุณลักษณะพิเศษที่
เอื้อต่อการปฏิบัติภารกิจด้วยอุดมการณ์ และมีจิตสำนึกมุ่งมั่นต่อการพัฒนาให้บังเกิดผลเป็น
ความสำเร็จต่อประเทศชาติ และประชาชนอย่างแท้จริง ตรงกับรายงานผลการวิจัย เรื่อง
ผลกระทบ โลกาภิวัตน์ต่อการศึกษาไทยใน 5 ปีข้างหน้า ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 79 – 80) ซึ่งได้คาดการณ์แนวโน้มอนาคต
การศึกษาไทย โดยเฉพาะ ด้านผู้บริหารไว้ 3 ประการ คือ

1.1 การพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ

1.2 การเกิดกลุ่มผู้บริหารรุ่นใหม่ กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่อายุน้อย (Young leaders) และ

1.3 การเกิดกลุ่มผู้บริหารตกยุคและยังสอดคล้องกับ ทักษะ วังศ์ยืน (253 : 124) ที่

ได้วิเคราะห์องค์ประกอบลักษณะความเป็นนักพัฒนาของผู้บริหารสตรี โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 17 องค์ประกอบ คือ มีความสามารถ

มองการณ์ไกลจากการคาดการณ์ภายนอก และมองเห็นวิธีการนำไปสู่เป้าหมาย มีความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีความสามารถในการสร้างทีมงาน มีความสามารถในการ มีการศึกษาค้นคว้าและติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและทันต่อเหตุการณ์ มีการมีฝีมือในการสร้างสรรค์และแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้ได้บังคับบัญชา มีความอดทนในการทำงาน มีความเป็นคนใจกว้างยินดีรับฟังและพยายามเข้าใจความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีความมุ่งมั่นในการพัฒนามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรอบรู้ในภารกิจของสถานศึกษา เป็นผู้มีความตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการติดตาม ควบคุม และกระตุ้นในการทำงาน มีความสามารถในการพูดและฟัง ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี และมีความมั่นคงทางอารมณ์

2. คุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคีสันธุ์ เขต 2 โดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยคุณลักษณะนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมาก คือ ด้านมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 39-44) ที่ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 12 มาตรฐานคือมาตรฐานที่ 8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมาตรฐานที่ 11 คือ เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ และยังสอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (2540 : 3-14) ที่ได้ให้ความหมายของความเป็นผู้นำว่า จะต้องมีความสามารถในการที่จะไปเกี่ยวข้องกับหรือปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นทุกอย่างให้ถูกต้อง ผู้นำจะต้องพัฒนาตนเองและพร้อมที่จะปฏิบัติให้เกิดผลดี และกล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำว่า จะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวผู้นำ 7 ประการที่จะนำความสัมพันธ์ไปร่วมกับผู้อื่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนในด้านเป็นผู้อำนวยความสะดวก แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เรียนนั้น ได้สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 39-44) ที่ได้สรุปองค์ประกอบลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยกล่าวว่าความสำเร็จของการบริหาร อยู่ที่การดำเนินการเพื่อให้บุคลากรในองค์กร หรือผู้ร่วมงานได้มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งผู้บริหารต้องหาวิธีพัฒนาผู้ร่วมงาน โดยการศึกษา จุดเด่น จุดด้อยของผู้ร่วมงาน กำหนดจุดพัฒนาของแต่ละคนและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับการพัฒนาด้านนั้น ๆ แล้วใช้เทคนิคการบริหารและการนิเทศภายในให้ผู้ร่วมงานได้ลงมือปฏิบัติจริง ประเมิน ปรับปรุง ให้ผู้ร่วมงานรู้ศักยภาพ เลือกแนวทางที่เหมาะสมกับตน และลงมือปฏิบัติจนเป็นผลให้ศักยภาพของผู้ร่วมงานเพิ่มพูนพัฒนาก้าวหน้า

อย่างไม่หยุดยั้ง นำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพล วงสินธ์ (2545 : 29) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้อง เป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียน การสอน และการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ สมบัติ บุญประเคน (2544 : 20 – 21) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ในยุคปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องเป็นนักประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารลักษณะนี้จะให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานทุกเรื่องเป็นห่วงเป็นใยตลอดเวลา จะประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอความช่วยเหลือผู้ร่วมงานการพัฒนาบุคลากรจะพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ทุกคนมีความก้าวหน้าในอาชีพ และครอบครัวอยู่เสมอ มีการให้อภัยเพื่อนร่วมงาน ไม่มีการดักเตือนอย่างรุนแรง ผู้ร่วมงานจะมีความสุขมากในการทำงาน เป็นกัลยาณมิตรกับทุกคนและด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาทันกับความเปลี่ยนแปลงนั้น ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนวิงศ์ยีน (2538: 117) ได้กล่าวถึงลักษณะความเป็นนักพัฒนาของผู้บริหารจะต้องมีความสามารถมองการณ์ไกล จากการคาดการณ์ข้างหน้า และมองเห็นวิธีการนำไปสู่เป้าหมาย มีความเข้าใจสถานการณ์และติดตามความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ข่าวสารทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างสม่ำเสมอ และสามารถนำมาวิเคราะห์แยกแยะความแตกต่าง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนสร้างสรรค์ และพัฒนาระบบงานอย่างเป็นระบบ รวมถึงงานวิจัยของวันทนา เมืองจันทร์ (2547 : 192) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือต้องเป็นผู้ดำเนินการกำหนดทิศทางเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการวางแผนให้เป้าหมายคุณภาพที่กำหนดขึ้นบรรลุผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ปาเย (2543 : 2 -73) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษามีอาชีพ ในยุคปฏิรูปการศึกษา ว่าควรมีลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ คือ มองกว้างไกลอย่างต่อเนื่องและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์(Vision) สามารถที่จะกำหนดกลยุทธ์ในการบริหาร (Strategic Management) เช่นเดียวกับถวิล อรัญเวศ (2544 : 17 – 18) ได้ให้ทรรศนะนักบริหารมีอาชีพว่าควรมีลักษณะ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล สามารถมองเห็นภาพ ในอนาคตและแนวทางที่จะแก้ไข ปัญหาได้เป็นอย่างดีในส่วนของคุณลักษณะผู้บริหารนักพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การมีภาวะผู้นำในลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันหน่วยงานต้นสังกัดได้ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าตัวบุคลากรทางการศึกษา เช่น

ผลคะแนนการทดสอบระดับชาติ รวมถึงการทดสอบในรูปแบบต่าง ๆ จากองค์กรภายนอกและหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งตรงข้ามกับมาตรฐานด้านผู้บริหารของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548 : 25) ที่ได้กำหนดมาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานที่ 10 คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ตัวแทนข้าราชการครู และประธานกรรมการสถานศึกษา ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรเผยแพร่คุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ให้ผู้บริหารโดยทั่วไปทราบ

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะความเป็นนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในด้านการมีภาวะผู้นำในลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นจึงควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและมีการประเมินผู้บริหารเป็นระยะ โดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนางานผู้บริหาร ให้มีคุณลักษณะนักพัฒนาการศึกษา เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยศึกษา ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและตรงกับความเป็นจริง